

Yttrande över remiss, betänkandet Kreativa Sverige! Nationell strategi för främjande av hållbar utveckling för företag i kulturella och kreativa branscher (SOU 2022:44)

Sammanfattning

Betänkandet Kreativa Sverige innehåller ett förslag till en nationell strategi för främjande av hållbar utveckling för företag i kulturella och kreativa branscher. En tiondel av Sveriges alla företag finns i de kulturella och kreativa branscherna, och de sysselsätter cirka 190 000 personer. De har under flera år haft en hög och ihållande tillväxt; deras samlade förädlingsvärde ökade med 11 procent 2010–2016 medan antalet företag i branscherna ökade med 13 procent. Kulturella och kreativa privata företag och företagare är viktiga även för kulturlivet, bland annat för att kulturlivet till största delen är dominerat av sådana företag. Förslaget är att genomförandet under tio år ska ske fokuserat i sex prioriterade strategiska områden, med målsättningar per område för vad som ska uppnås och följas upp. Inom respektive prioritering beskrivs behov av utveckling för företag i olika företagsgrupper och av ett utvecklat främjande. I slutet av strategin finns en bilaga med förslag på insatser under varje strategisk prioritering. De sex strategiska områdena är:

1. Tydligt tvärpolitiskt ansvar för kunskap, synergier och samverkan
2. Förnyelse av rådgivning, kapitalförsörjning och innovationsstöd
3. Långsiktigt och snabbt på upphovsrättens marknad
4. Export, internationalisering och värdeskapande utomlands
5. Hållbar arbetsmarknad och kompetensförsörjning för alla
6. Platsens betydelse för kulturella och kreativa verksamheter (och tvärtom).

Kommentar

Region Västernorrland är generellt positiva till att det tagits fram ett förslag till en nationell strategi för främjande av hållbar utveckling för företag i kulturella och kreativa branscher.

Vi saknar dock i betänkandet ett antal perspektiv:

- Vi anser att den regionala dimensionen saknas i stor utsträckning. Regionernas olika unika förutsättningar och möjligheter till exempel tätbefolkade områdens

och landsbygdens respektive behov behöver ges funktionellt och geografiskt anpassade förutsättningar. I norra Sveriges mer glesbefolkade delar finns behov av att skapa nätverk/kritisk massa för att generera tillväxt inom dessa områden för att få en hävstångseffekt inom sektorn. Samtidigt finns mer industritäta områden andra unika behov.

- Vi anser att beskrivningen av den skapande kärnan och dess betydelse för kulturella och kreativa branscher kan lyftas ytterligare. Det är av högsta vikt att värna den konstnärliga kärnan och spetsutveckling inom alla konstområden. Vi anser vidare att kunskapen om branschens särskilda villkor behöver stärkas bland myndigheter samt på statlig, regional och kommunal nivå för att säkerställa att företag inom den skapande kärnan möter företagsfrämjande och stödprocesser på jämlika villkor som traditionella företag.
- Tillväxt – begreppet behöver tydliggöras och definieras bredare utifrån de tre hållbarhetsperspektiven (socialt, ekonomiskt och miljömässigt). Även begreppet resiliens bör som handlar även om minskad sårbarhet, vilket kan leda till ökad hållbarhet för sektorn, bör definieras. Företag inom kulturella och kreativa branscher växer ofta i kluster snarare än hierarkiskt som traditionella företag gör. När man mäter alla jobb som företagarna ger till varandra (inom tex filmbranschen) så omsätts stora belopp. Det är viktigt att ta fram nya mått för att mäta ”impact” och därför behövs mer kunskap och forskning om hur de här företagen växer tillsammans, hur man bygger funktionella kluster/nätverk som kan växa organiskt och få tillgång till samma företags- och tillväxtstödjade insatser som andra branscher.
- Vi ser en ökad mängd av mikroföretag med en anställd (en ökning av gig-ekonomin). Begreppet ”Gig-ekonomi” har ofta en negativ association och det handlar ofta om enkla uppdrag. Inom kultursektorn syns ett större antal frilansare, konsulter, egenföretagare och detta är en generell företeelse som ökar. Vi ser att allt fler företag vill köpa ”den anställde” som en tjänst. Det finns ett behov av ökat kunskapsbyggande i den här frågan. Betänkandet visar vägen genom att ta upp ämnet men lägger inte tillräcklig energi på att utreda frågan.
- En tydligare styrning mot flernivåsamverkan efterlyses. Det är bra att strategin pekar på nödvändigheten av att kulturella och kreativa branscher är ett gemensamt ansvar mellan flera myndigheter och att det särskilt inom kultur- och näringspolitiken behövs tas ett övergripande gemensamt ansvar, en gemensam förståelse av utvecklingsbehov och löpande samordning. Remissen beskriver problematiken med flera politikområden men behandlar inte de olika nivåerna dvs ansvaret för samverkan mellan stat, region och kommun. Det finns i betänkandet en skrivning om att det finns behov av en mer behovsanpassad och effektiv strategisk samordning av främjandet att understödja långsiktig

utveckling. Här saknar vi en skrivning av vad som vad som förväntas i av myndigheterna och särskilt i samverkan med den regionala nivån.

- Om Kulturskolan ska utformas utifrån kompetensförsörjningsbehoven så är det en omfattande reform och förändring på synen på kultur i skolan och Kulturskolans roll. Detta kommer kräva lagstiftning.
- Kulturarvet är i betänkandet förbisett som resurs för kulturella och kreativa näringar. I andra europeiska länder nyttjas kulturarvet i högre grad inom destination- samt produktutveckling. Museernas bidrag till besöksnäringen och läns museerna som beställare av tjänster och produkter nämns i strategin men kulturarv har större möjligheter än så. Kulturarvet har potential att användas som innehåll inom dataspelsindustrin, litteraturen, scenkonsten och musiken.

Ställningstagande

Region Västernorrland önskar ett tydligt nationellt direktiv med tvärsektorielt ansvar för kulturella och kreativa branscher där vikt läggs vid ökad flernivåsamverkan och ett utvecklat samarbete mellan bland annat näringsliv och kultur på alla nivåer.

Regionala erbjudanden bör utformas med samordningsansvar och finansiering utifrån unika förutsättningar snarare än att strategin ska stipulera hur arbetet ska genomföras.

Region Västernorrland framhåller att små och medelstora företag ska ges samma möjligheter till stöd och finansieringsmöjligheter som andra företag. Att snarare än att skapa alternativa stöd anpassa dem och riva hindren i regelverk och riktlinjer så att kulturella och kreativa branscher möter företagsfrämjande och stödprocesser på jämlika villkor som traditionella företag.

REGION VÄSTERNORRLAND

Hans Backlund
Ordförande Nämnden för hållbar utveckling

Åsa Bellander
Regiondirektör